

"De IJsselstreek"

De IJsvogel

De IJsvogel

Colofon

VOORZITTER:

Henk Hietbrink, Epserenk 26
7214AR Epse 0575-491992

PENNINGMEESTER & SECRETARIAAT:

Tineke Hirschler, Buddezand 16
7384 CA Wilp
e-mail: vwgijssestreek@gmail.com

BESTUURLID:

Wil Gerritse, Braamsluiper 17
8121JN Olst, 06 47912291
e-mail: wilgerritse022@gmail.com

BESTUURLID:

Harry Dijkerman, Het Wilgert 50
7214AW Epse
e-mail: harry-dijkerman@zonnet.nl

BESTUURLID:

Coby van Mourik, Ary Scheffer-
straat 22, 7424DP Deventer
e-mail: cobyvanmourik@kpnmail.nl

REDACTIE:

Ellen Somhorst
e-mail: e.somhorst@hotmail.com

TEKSTCORRECTIES

Marcel Hutten
e-mail: marcelhutten@planet.nl

OPMAAK IJSVOGEL:

Harry Dijkerman

VERZENDING:

Rennie Veldhuizen
e-mail: rennie.veldhuizen@gmail.com

Inhoud

- 3 Van de redactie
- 4 Euro Birdwatch 2019
- 5 Broedgeval Steppekiekendief
- 6 4 seizoenen in 1 weekend - Texel
- 8 Uilenresultaten 2019
- 10 Tuinvogelplezier 3
- 12 Nationale tuinvogeltelling
- 12 Staartmezen
- 13 Vogels voeren
- 14 Excursies 2020
- 14 Jaar van de eend
- 15 Informatie vogelwerkgroep
- 16 Excursies en activiteiten

Foto cover: Smelleken. Foto gemaakt door Piet Schermerhorn

Van de redactie

Allereerst wil ik dit nieuwe jaar beginnen met iedereen het allerbeste te wensen, veel geluk, een goede gezondheid en heel veel vogels in de kijker.

Verder zijn er een aantal zaken die ik hier graag wil melden.

Ergens afgelopen zomer las ik een klein stukje tekst over Merels dat ik met jullie wil delen.

“Zodra kuikens hun nest hebben verlaten zijn ze zeer kwetsbaar; ze kunnen beperkt vliegen, letten niet op en moeten nog een tijdje worden gevoerd. Ouder Merels verdelen die taak tussen man en vrouw. De overlevingskans van de jongen bij de man zijn hoger dan voor de jongen die verzorgd worden door de vrouw, omdat Merels meer legsels hebben en de vrouw haar jongen eerder verlaat om zich voor te bereiden op het volgende nest. “ Zo’n zelfde soort verhaal hoorde ik laatst op de Sovondag, daar ging het om een gezenderde vrouw Rode Wouw in Schotland. Ze verliet haar jongen op het moment dat die geen 24 uurszorg meer nodig hadden, om alleen door te vliegen naar Noorwegen. Daar trof ze een nieuwe partner waarmee ze opnieuw een nest met jongen groot- bracht terwijl in Schotland de vadervogel de jongen van het eerste nest verder opvoedde. Nog een ongeveer gelijk voorbeeld werd door Gerrit Gerritsen gegeven tijdens onze decembervergadering. Hier ging het om een Wulpvrouw die na een periode van 30 dagen broeden en de eerste zorg voor de jongen, de rest van de opvoeding aan de vader overliet en zelf alvast vertrok naar het wintergebied om daar van de zware inspanning bij te komen en weer op te vetten voor een volgend broedseizoen. Bijzonder om te zien hoe dit bij heel verschillende vogelsoorten voor komt. Misschien een beetje cru in onze ogen maar als dit de beste manier is om je genen door te geven, waarom dan niet ?

Tijdens de laatste WOP-vergadering kwamen en nog wat leuke wetenswaardigheden boven tafel die ik ook graag met jullie wil delen. Als eerste kwam de Uilenwerkgroep aan het woord. Anne vertelde dat ze het afgelopen jaar 110 jonge uilen in ons werkgebied had geringd waarvan 67 Steenuilen en 43 Kerkuilen! Een fantastisch aantal, met dank aan onder andere al die muizen. Toen konden de Ooievaars natuurlijk niet onder doen. Het gebied van de Ooievaars strekt zich verder uit dan ons werkgebied. Ongeveer van boven Arnhem tot aan Zwolle en vanaf de Veluwe tot een flink eind naar het oosten. In het hele gebied zijn dit jaar 180 nesten gevonden waarvan 45% boomnesten en de rest paal- of daknesten. Van al de nesten die gecontroleerd werden, hadden de meeste 3 jongen en 1 nest telde zelfs 5 jongen. En daarna kwamen er als kers op de taart nog wat mededelingen over bijzondere waarnemingen in ons werkgebied. In de

Duursche Waarden heeft bij de steenfabriek 2 paar Nachtegalen gebroed. In de Buitenwaarden bij Wijhe is een nest van een Oeverloper gevonden en ietsjes later prachtige pullen.

Na al dit moois kwam er nóg iets boven tafel: ergens in de buurt van de Haere is gedurende het hele jaar een paartje Oehoe waargenomen, dit broedseizoen was er nog geen jong maar wat niet is, kan nog komen. Dit alles belooft veel goeds voor 2020.

Dan nog een laatste puntje. Gedurende de decembervergadering is Gerrit Gerritsen geweest om te vertellen over Wulpen in Overijssel. Voor iedereen die het gemist heeft: hij heeft Wulpen gekleurd en vraagt of je alle waarnemingen van zowel geringde als ongeringde Wulpen aan hem wilt doorgeven. Het gaat om: datum, tijdstip, locatie, aantal en of ze al dan niet geringd waren. Het kunnen ook kleurringen met een lettercode zijn. Alle informatie kan naar **gerritgerritsen@gmail.com** Namens hem en de Wulpen, hartelijk dank!

Deze keer doe ik geen opsomming van de artikelen die in deze IJsvogel staan, je kunt het in de inhoudsopgave wel zien. Wel wil ik alle schrijvers en verzamelaars bedanken voor hun inzet. Ik wens jullie veel leesplezier en nog veel meer plezier in bos, veld, plas, park en achtertuin met al die prachtige vogels om ons heen.

PS.

Graag jullie aandacht voor het volgende. De IJsvogel wordt met veel plezier en aandacht gemaakt maar er gaat veel tijd en energie verloren aan het redigeren van de opmaak van onjuist aangeleverde teksten, foto's en tabellen. Kijk eens naar het ATTENTIE BLOK AANLEVEREN KOPIJ met daarin de voorwaarden waaraan een artikel en/of foto moet voldoen. We gaan ons hier ook echt aan houden, willen jullie dat ook doen ? Voldoet je artikel of foto niet aan de voorwaarden dan krijg je het per omgaande terug met de vraag om er iets aan te doen. Alvast bedankt voor jullie inzet.

Ellen Somhorst

Euro Birdwatch 2019

Op zaterdag 5 oktober 2019 was het Euro Birdwatch. Elk najaar tellen vogelaars in heel Europa de trekvogels wanneer miljoenen vogels richting het zuiden vliegen.

In Nederland coördineert Vogelbescherming de Euro Birdwatch, het was de 26e editie van dit televisie-evenement. De Euro Birdwatch is een initiatief van BirdLife International.

De trektelpost van de VWG IJsselstreek bevindt zich aan de Yperenplas. Er is geteld van 08.00 – 13.00 uur. Tellers deze dag: Klaas Spijker, Marian Kienhuis, Marlies Ellenbroek, Piet Schermerhorn, Wessel Slob en Gretha Vos. Niet iedereen is tijdens alle getelde uren aanwezig geweest, sommige tellers gaan wat eerder weg of komen wat later.

Wat het weer betreft, we hadden geluk, tussen alle regendagen in was het deze dag droog. De temperatuur redelijk en gedurende de gehele telling zonnig. Er zijn 2400 exemplaren geteld over 39 soorten. En nog 3 soorten ter plaatse aanwezig.

Opmerkelijk waren de grote aantallen Boerenzwaluw. En toen we dachten dat alle Boerenzwaluwen inmiddels langs gekomen waren, was er ineens, aan het einde van de telling, een nieuwe wolk van ongeveer 65 vogels, waarmee het aantal Boerenzwaluwen op 413 kwam. Tussen een groep spreeuwen werden nogmaals Oeverwaluwen waargenomen: 7 ex.

Ook Oeverwaluwen in deze tijd van het jaar op trek is een bijzonderheid.

Van Piet Schermerhorn kwam het volgende bericht (naar aanleiding van 1 Oeverwaluw die overvloog, later kwamen daar dus nog een aantal Oeverwaluwen bij)

"Ik (Piet) heb net op waarneming.nl nog even die oeverwaluw van ons nagekeken.

Dat blijkt dus een bijzonder late waarneming te zijn. De tot nu toe laatste datum binnen onze regio was 25 september 2012 (Reinier de Vries, 2 ex. overtrekkend ZW boven Ravenswaarden). "Onze" Oeverwaluw gaat dus nog 10 dagen over dit record heen.

We zijn echter niet de enigen die een Oeverwaluw zagen vandaag; ik zag op waarneming.nl dat elders in het land ook nog 7 waarnemingen (9 ex) zijn gedaan".

Andere bijzonderheden waargenomen bij de Yperenplas op deze teldag:

Kolgans 836, Casarca 12, Pijlstaart 1, Grote Zilverreiger 5, een schitterende waarneming, tegen een strak blauwe lucht, Sperwer 5, Buizerd 19.

Soorten ter plaatse aanwezig: Ooievaar 2, Grote Zilverreiger 2, Sperwer 1, Tjiftjaf 2, zingend, Paapje 2, Putter 10.

Veel zangvogels hebben we gemist, die vlogen waarschijnlijk te hoog over om ze te horen of te zien. Op trektellen.nl vind je alle aantallen en soorten. Ga

Wessel Slob en Gretha Vos. Foto Klaas Spijker

als volgt te werk: tik in het zoekvenster: Yperenplas. Onder de knop waar de maand genoemd wordt, ga je naar oktober en rechts van dit venster staan de data, klik de juiste dag aan. Er tellen meerdere mensen op deze telpost.

Resultaten Nederland en Europa
Vogelbescherming Nederland geeft altijd een overzicht van alle getelde aantallen, als de meeste tellingen zijn ingevoerd. De onderstaande gegevens zijn van VBN. (Gert Ottens)

Het voorlopige eindtotaal is dat er dat er 783.724 trekvogels zijn geteld.

Wanneer daar de 37.583 pleisterende vogels bij worden opgeteld dan komt het algehele totaal op een mooie 821.307 over 211 soorten!

Uiteindelijk deden 44 landen mee (een record!), waarvan we van 36 landen nu de totale aantallen getelde vogels weten.

In die landen werden samen 1.250 tellingen/activiteiten georganiseerd, waren ruim 30.000 mensen op pad en we telden met z'n allen meer dan 5 miljoen vogels.

Nederland 'scoorde' trouwens de 3e positie als het gaat om de meeste getelde vogels (1e was Finland met 1.300.000 en 2e was Zweden met 1.200.000 getelde vogels).

Maar we hadden meer tellingen (164) dan bijna alle andere landen, op Rusland na (326 tellingen/activiteiten aldaar).

Gretha Vos

Broedgeval Steppekiekendief

Wederom een succesvol broedgeval Steppekiekendief

De Steppekiekendief is in de maanden mei en april al bijna geen zeldzame verschijning meer langs de Groningse noordkust. Extra aandacht verdienen dus vogels die meer in het binnenland boven de uitgestrekte Groningse graanpercelen vliegen en die gedrag vertonen dat mogelijk duidt op paarvorming. In 2017 leidde een mannetje met prooi beschermers naar het eerste succesvolle broedgeval van de Steppekiekendief in Nederland. In 2018 werd opnieuw een poging ondernomen maar dit broedgeval strandde in een vroeg stadium. In 2019 is er voor de tweede keer succesvol gebroed in Nederland.

Baltsend paar.

Op 14 april ontdekte een vrijwilliger van het Agrarisch Natuur- en Landbouwcollectief Midden Groningen voor akker- en weidevogelbescherming een baltsend paartje Steppekiekendieven boven een gerstperceel in Groningen. Na enkele dagen vloog het mannetje met een strootje in zijn snavel boven het graan. De vogels bleken zich definitief in de gerstakker te hebben gevestigd. Al snel werd duidelijk dat het om een zuiver paartje ging. Het volwassen kleeft van het mannetje en van het vrouwtje was heel goed in het veld te herkennen. In hetzelfde perceel vestigde zich ook een paartje Bruine Kiekendief.

In alle rust broeden.

Direct is contact gezocht met de akkerbouwer die als beheerder bij het Collectief Midden Groningen bleek te zijn aangesloten. Deze beheerder had al de nodige ervaring met broedende kiekendieven in zijn graanpercelen. Ook nu kregen de beschermers alle medewerking toegezegd. Via whatsapp hielden de beschermers en akkerbouwer elkaar op de hoogte van de activiteiten rondom het nest. Net als in de voorgaande jaren was de groep van mensen die op de hoogte was van dit unieke legsel klein. Wel hadden enkele vogelaars de Steppekiekendieven op eigen kracht ontdekt. Het was goed om te constateren dat iedereen hier verantwoordelijk mee omging zodat er in alle rust gebroed kon worden.

Jongen in het nest.

Eind mei vloog het vrouwtje voor het eerst met een prooi naar het nest. Dat betekende dat er jongen waren. Het nest in het rijpende wintergerst onderging echter enkele flinke plensbuien waardoor het graan ging legeren. Dat kan een bedreiging vormen voor de jongen. Het Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels (GKA, voorheen Werkgroep Grauwe Kiekendief) verantwoordelijk voor het beschermen

Jongen Steppekiekendief

van nesten van Kiekendieven plaatste mede daarom een beschermingskooi om het nest. Hiermee was in 2017 al succes behaald. Ook nu bleek de beschermingskooi geaccepteerd te worden. De beschermers telden zes jongen, een hoog aantal, dat duidde op een groot voedselaanbod. Bij voedselschaarste reddden de kleinste jongen het vaak niet maar daar leek bij dit legsel geen sprake van. Het mannetje vloog in deze tijd af en aan en er waren regelmatig acrobatische prooi-overdrachten met het vrouwtje te zien.

Jongen geringd.

Vlak voor het uitvliegen heeft een medewerker van GKA in het bijzijn van vrijwilligers en andere betrokkenen de zes jongen geringd. De vijf mannetjes en één vrouwtje bevonden zich in een uitstekende conditie. Spannend was de oogst van het graan begin juli. GKA heeft met vrijwilligers de kooi verwijderd en nauwlettend in de gaten gehouden waar de jongen zich bevonden. De jongen konden al redelijk goed vliegen zodat zij zich tijdens de oogst in veiligheid konden brengen. Uiteindelijk is alles goed gegaan en vlogen er nadien zes jonge Steppekiekendieven rond. En ook de jongen uit het nest Bruine Kiekendieven vlogen succesvol uit. Het nest bevond zich in een graanperceel met in de directe nabijheid agrarisch natuurbeheer voor zowel akker- als weidevogels. Regelmatig vlogen zowel het vrouwtje als het mannetje boven een bloemrijke akkerrand of boven het natte kruidenrijke grasland voor weidevogels. Voor de tweede keer is Groningen het toneel geweest van een succesvol broedpaartje Steppekiekendief. En net als in 2017 brachten in 2019 wederom alle vier Europese kiekendiefsoorten succesvol een legsel groot in de provincie. Beschermers, akkerbouwers en beleidsmakers mogen hier met recht trots op zijn.

Door Bauke Koole Agrarisch Natuur- en Landbouwcollectief Midden Groningen

Vier seizoenen in één weekend - Texel 2019 1 kolom

Vrijdag: regen, wind en 10 graden.

Bijna iedereen had zich op tijd verzameld in Deventer. De dag begon met regen en wind en dat bleef overdag ook zo, maar dat mocht de pret niet drukken. We vertrokken om 9.00 uur richting Den Helder. Ronald wilde graag als eerste de boot op, dus trok hij een sprintje. Aangekomen op Texel was de eerste stop bij De Petten, daar heeft iedereen zich verzameld.

Een kleine greep uit de vogelsoorten die we deze dag hebben gezien: Steenloper, Goudplevier, Torenvalk, Lepelaar, Wulp en Blauwe Reiger. Maar met dank aan de waarnemers van Dutch Birding en Jan-Jaap hebben we bij een hypermoderne vogelhut bij Oude Schild een Europese Flamingo gezien. Bijzonder en bizar tegelijk om deze soort daar tegen te komen. Daarna hebben we nóg een aantal plekken aangedaan, maar door de regen zijn we wat eerder naar onze accommodatie "De Fekonsieschuur" gegaan. Toen iedereen geïnstalleerd was gingen we voor het eerst in de geschiedenis van het Texelweekend uit eten op de aankomst dag, dat was voor herhaling vatbaar! Na sterren kijken op het strand en de wandeling terug, verliep de avond verder rustig en

Flamingo. Foto Ab Winkelman

Steenloper. Foto Ab Winkelman

iedereen ging op tijd zijn bed in.

Zaterdag: zon en een aangename temperatuur van 14 graden.

Ondanks overlast van een paar snurkers werd iedereen toch redelijk uitgerust wakker en hebben we samen ontbeten. Dat werd mede mogelijk gemaakt door Heleen en Carol die overigens naast elke dag voor het ontbijt, ook voor de avondmaaltijd op zaterdag hebben gezorgd: petje af!

Na het ontbijt gingen we op pad. Zaterdag was het heerlijk zonnig en aangenaam, het leek wel voorjaar. Eerst stopten we vlakbij Den Hoorn waar we naast de Zilverplevier, Boomleeuwerik, Veldleeuwerik, Witte Kwikstaart en Merel ook een Wilde Zwaan zagen. Mooi om het verschil in de hals te zien in vergelijking met de Knobbelzwaan. Op een gegeven moment kwam er weer een melding binnen bij Jan-Jaap. Er werd ergens een Blauwvleugeltaling gesignaleerd. Nou, wat hebben we gezocht maar helaas: nooit gevonden. Ik leerde die dag wat een "twitcher" was. Geweldig om te horen dat de passie voor vogels kijken zó ver gaat voor sommigen. Na een flinke wandeling door De Muy, gingen we even uitrusten bij De Sluffer en wat kwam daar aanvliegen: een Velduil! Dat was zo bijzonder, hij vloog zo voor ons langs, geweldig, iedereen was enthousiast!

We vervolgden ons pad om richting de vuurtoren te gaan. Onderweg zagen we een prachtige Zwarte Ruiter. Aangekomen bij De Tuintjes gingen een paar diehards nog even door met vogels kijken, maar voor anderen lonkten het terras en de toiletten van De Robbenjager.

Op weg naar de accommodatie zijn we nog even gestopt bij vogelinformatiecentrum "De Verrekieker," voor wat leuke souvenir tjes. Daarna hebben we heerlijk gegeten en na een fijne avondwandeling nog even een drankje gedaan.

Velduil. Foto Ab Winkelman

Zwarte ruiter. Foto Ab Winkelman

Zondag: zon, wind en koud: 9 graden!

De dag begon zondag voor een aantal vogelaars heel goed, met Goudhaantjes in de dennen en Sijzen die langs vlogen. Toen de accommodatie schoon was en iedereen z'n spullen had gepakt, sloten we af met een groepsfoto. We wilden net weggaan bij de accommodatie en opeens kwam er een Havik aanvliegen die een Houtduif greep, zó voor onze neus, indrukwekkend om te zien. Iedereen stond klaar met een camera en -van zo dichtbij- met mooie resultaten. De terugreis naar de boot begon bij Utopia en zo verder naar Polder Waal en Burg. We kwamen o.a. een Bergeend, Wintertaling, Pijlstaart, Boerenzwaluw en Zwarte Kraai tegen. Uiteindelijk sloten we af met koffie en thee in het haventje van Oude Schild. Toen de boot op, Ronald natuurlijk weer als eerste en zo gingen we weer op weg, terug naar Deventer. Wat was het een héérlijk weekend, met vier seizoenen in één. Ik heb nu al zin in het komende voorjaarsweekend!

Tekst Elise Vlietstra

Aantal vogelaars. Foto Elise Vlietstra

Havik. Foto Ab Winkelman

Foto Elise Vlietstra

Groepsfoto alle deelnemers Texel weekend. Foto gemaakt door eigenaar accommodatie

Uilenresultaten 2019

Wat een overweldigend uilenjaar was 2019! In heel het land zijn records gebroken, zo ook hier in Salland. Dit komt voornamelijk omdat het ook een goed (veld-)muizenjaar was, het voornaamste maaltje van de steenuil en kerkuil.

Nog niet eerder hadden we zo'n goed jaar achter de rug en dat blijkt wel uit de cijfers. Er zijn dit jaar 110 uilen geringd, waarvan 103 pullen. Helaas waren 3 pullen al overleden voordat ze uitvlogen en komen we op een mooi rond getal uit van 100 jonge uilen in onze regio. Een geweldig resultaat!

2019

	Steenuil	Kerkuil
Schatting totale aantal broedparen in werkgebied	23	13
Aantal nestkasten in werkgebied	84	30
Aantal nestkasten met broedsels	21	11
Aantal succesvolle broedsels	14	11
Aantal mislukte broedsels	7	1
Aantal eieren	94	60
Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per succesvol legsel	3,9	4,2
Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per gestart legsel	2,6	3,8
Totaal aantal uitgevlogen jongen	54	46

Uilenwerkgroep De IJsselstreek

P.S. Mocht je een dode uil vinden, kijk dan altijd even of deze een ring om heeft en meld dat op www.griel.nl. Hiermee help je meer inzicht te krijgen in het voorkomen van deze soort.

Bijna een jaar geleden werd ik benaderd door Adviesbureau Staro Natuur- en Buitengebied uit Gemert. Zij kregen van SLIGRO BV Nederland de opdracht om een plan te maken voor een zo natuurlijk mogelijke omgevingsinrichting van de nieuwe vestiging op het A1 industrieterrein te Deventer. Aan mij werd gevraagd of ik in samenwerking met een ecooloog hierover van gedachten wilde wisselen. Al gauw kwamen we tot het plan om zowel bes- als nootdragende struiken rond het gebouw aan te brengen, met het oog op het aantrekken van zoveel mogelijk vogelsoorten. Ook werd mij gevraagd of er vogelkasten aan het gebouw geplaatst konden worden, en welke soorten hier eventueel gebruik van zouden maken. Na wat nader onderzoek zijn er door de Vogelwerkgroep een tiental Gierzwaluwkasten gemaakt, die door aannemer Aan de Stegge uit Twello opgehangen zijn. Ook is er in de omgeving van het gebouw een Torenavalkenkast geplaatst. Gierzwaluwen hebben soms enkele jaren nodig om gebruik te maken van de voor hen bedoelde kasten, dus dat is nog even afwachten. Maar een Torenavalk is al in de buurt van de kast gesignaleerd! Een andere leuke bijkomstigheid voor onze Vogelwerkgroep is, dat er nu ook bij andere vestigingen van de SLIGRO, een dertigtal Gierzwaluwkasten zijn aangebracht. Alle betrokkenen zijn natuurlijk erg benieuwd wat het in de toekomst aan broedgevallen op zal leveren!

Henk Hietbrink

Torenavalk in kast

Torenavalk

Gierzwaluwkasten

Gedicht

Hongerige ogen
er zit een koolmees
op het vinkentouw
ietwat ongedurig te
wachten op zijn kans

soms is klein geluk
een snavel pindakaas

meegepikt uit de pot
van het overleven

Lejo van Kuijeren

Tuinvogelplezier 3

EKSTERLEED.

Terwijl ik dit schrijf is het herfstvakantie. De meeste vogels zijn klaar met de rui en in winterkleed en vreten zich vol met vetrijk voer, ter voorbereiding op de komende winter.

Over één van mijn tuinvogels maak ik me wel wat zorgen: "mijn" Ekster met gebroken snavel. Ik zag hem of haar begin juni voor het eerst, zijn ondersnavel is vlak bij de snavelaanzet afgebroken maar hangt er nog steeds wel aan, naar links en omlaag wijzend in plaats van recht naar voren.

Ekster met afgebroken snavel

De oorzaak van de breuk ken ik niet en de ontsteking is gelukkig genezen maar "normaal" iets met zijn snavel oppikken lukt niet. Inmiddels schuift hij wel handig zijn voedsel en water naar binnen, al gaat dat niet met alle voedsel even makkelijk... Of deze Ekster de komende winter gaat overleven is dus spannend.

DE WINTER IS BEGONNEN.

De winter is in de vogelwereld een minder saai seizoen dan in de plantenwereld, zeker voor de tuinvogelaar. Er is wisseling van de wacht door de vogeltrek en als de bomen en planten hun blad verloren hebben kun je de vogels ook beter zien. Door mogelijke voedsel-schaarste zullen meer vogels de bewoonde wereld opzoeken. Hier profiteren niet alleen tuinvogelaars van maar ook roofvogels zoals deze Sperwer die een Pimpelmees verschalkt.

Sperwervrouw eet Pimpelmeesje

VERSCHIL WINTER- EN ZOMERKLEED.

Naast het verschil in aanwezigheid van vogelsoorten, is ook de verandering van winter- naar zomerkleed (ofwel broedkleed) bij volwassen vogels in deze periode goed te zien. De gedaanteverwisseling is bij sommige soorten te verwaarlozen en bij andere juist erg opvallend, maar voor alle soorten geldt dat hun zomerkleed intenser qua kleur is dan hun winterkleed, met het maximale effect rond de paringstijd in het vroege voorjaar. Het woord "kleed" dekt niet echt de lading, want naast het verenkleed kan ook de kleurstelling van de snavel veranderen. Dit is duidelijk zichtbaar bij de Spreeuw: 's winters met zwarte snavel en zwarte borst met witte spikkels, in de zomer met geelwitte snavel en oliezwarte borst.

Spreeuw winterkleed

Spreeuw zomerkleed

Ook bij de Appelvink zijn de verschillen opvallend.

Appelvink man winterkleed

Appelvink man zomerkleed

Natuurlijk is het spannend of de overwinteraars al dan niet weer vertrokken zijn voor ze op hun mooist zijn. Zoals de Keep. Het vrouwtje, vaag bruin en oranje, krijgt wat intensere kleuren. Het mannetje verandert spectaculair: van vaag grijs en oranje naar een zomerkleed met oranje borst en gitzwarte kop en rug.

Keep koppeltje winterkleed

Keep man onvoltooid zomerkleed

Keep man voltooid zomerkleed

En ik ben benieuwd, of mijn "schuwere" tuinvogels zich überhaupt gaan laten zien, zoals de Zanglijster.

Zanglijster

Kortom; wie nog eens moppert dat de winter zo'n saai seizoen is, moet in die tijd toch eens wat beter op onze (tuin)vogels letten.

Door de betere zichtbaarheid, het veranderend verenkleed en de variatie qua aanwezige tuinvogels, begint aan het eind van de winter de "liefde" vast al weer wat op te bloeien. Alle reden dus om, warm bij de kachel zittend, eens op het gemak naar buiten te kijken, eventueel gewapend met verrekijker of camera.

Eneh, vergeet bij écht winters weer ook niet om de tuinvogels bij te voeren en te voorzien van niet bevriezende drinken.

Ik wens jullie deze winter veel tuinvogelplezier !

Janneke Huismus

Nationale tuinvogeltelling 2020

Op vrijdag 25, zaterdag 26 en zondag 27 januari vind weer de nationale tuinvogeltelling plaats.

De Nationale Tuinvogeltelling wordt sinds 2001 georganiseerd door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland. Dankzij de Tuinvogeltelling weten we hoe vogels in de winter onze tuinen gebruiken. Met die informatie kunnen we vogels beter helpen en beschermen. Doe ook mee; het is leuk en nuttig!

Uw vogels tellen in 3 gemakkelijke stappen:

Tel op vrijdag 24, zaterdag 25 of zondag 26 januari 2020 een half uur de vogels in uw tuin of op uw balkon.

Vliegen de vogels alleen maar over uw tuin? Die tellen niet mee.

Noteer alle waarnemingen van een soort in uw tuin of op uw balkon. Maar tel deze waarnemingen niet bij elkaar op, want dan loopt u het risico dezelfde vogel dubbel te tellen. Geef alleen het hoogste aantal door van een soort die u tegelijk hebt gezien. Dus: ziet u in uw tel-halfruur 3 koolmezen tegelijk en even later 5 koolmezen? Dan geeft u door: 5 koolmezen.*

Uw telling geeft u op vrijdag 24, zaterdag 25 of zondag 26 januari 2020 gemakkelijk door via de app Tuinvogels of via de website <https://www.tuinvogeltelling.nl>. Het telformulier staat dan voor u klaar. Vul uw telling uiterlijk maandagochtend 27 januari in vóór 12 uur.

* Tip: zitten er veel vogels tegelijk op de voederplank of silo? Maak een foto met uw smartphone en u kunt na uw half uurtje tellen rustig controleren hoeveel vogels u zag.

Bron Vogelbescherming

Staatmezen

Een leuk weetje vanaf het ringersfront!

Je weet vast wel dat Staatmezen in (familie)groepen leven. Wanneer we een groep Staatmezen tegelijk in het net vangen proberen we hen na het ringen dan ook tegelijk weer los te laten zodat de groep bij elkaar blijft en zich niet splitst. Maar hoe houd je een groep kwetterende mezen bij elkaar? De knutselende ringers onder ons hebben hiervoor een huisje gemaakt om ze veilig én tijdelijk te verzamelen. Staatmezen hebben een grotere sociale band dan andere meessoorten waardoor er geen zorgen zijn voor onderlinge verwondingen.

Anne Buijtenhek

Vogels voeren.

Het is meer dan bekend: vogels kunnen in de wintermaanden wel wat hulp gebruiken. Voedsel is schaars terwijl de energiebehoefte juist groot is. Zomaar universeel vogelvoer strooien kan natuurlijk, maar het is veel leuker om voor elke vogelsoort (of groep) wat extra's te doen. Dat is niet onlogisch. Vogels verschillen immers zowel in menu als in locatie waar ze willen eten. Insecteneters als Roodborst, Winterkoning en Heggenmus eten graag van de grond. De Roodborst is dapper en brutaal en eet open en bloot; Heggenmus en Winterkoning liever onder wat beschuttende struiken. Strooi daar dus wat voer voor ze. Zaadeters maar ook mezen (insecteneters) komen graag op voedertafels en voederplanken. Merels foerageren op de grond, kraaiachtigen overal waar ze bij kunnen. Pindasilos vergen enige acrobatiek of sluwheid en zijn daarmee vooral geschikt voor mezen en slimme Kauwen.

De lichaamstemperatuur van vogels ligt hoger dan die van ons: 40 graden tegenover 37. Vooral kleine vogels, met een ongunstige verhouding tussen lichaamsoppervlak en -inhoud betekent dit heel veel stoken en daarmee een grote energiebehoefte. Vet eten is ideaal want het levert veel calorieën per gram. Geef een vogel echter nooit margarine vanwege het risico op diarree. Vloeibaar vet zoals sla- of olijfolie is ook af te raden. Als het vet op de veren komt, wordt deze plakkerig en gaat de isolerende werking verloren.

Vetbollen en pinda's zijn prima vetbronnen, mits natuurlijk zoutloos en vers. Lang niet alle vogels zijn in staat bengelend aan een bol of silo vettigheid aan te pikken terwijl toch voor vrijwel alle soorten vet bijna onontbeerlijk is. Verkruiemel daarom geregeld een vetbol en leg een deel op de voedertafel en een deel op de grond. Zo komen grondeters en tafelbezoekers allebei aan hun trekken. Meelwormen zijn lekker vet en bovendien eiwitrijk. Ze zijn zowel vers als gedroogd te koop. Voer je verse, let dan op dat er niet veel overblijft, om bederf te voorkomen. Gedroogde zijn net zo goed in de winter. Er zijn ook vetbollen en -blokken te koop met "inwonende" meelwormen. De variatie in vetblokken is de laatste jaren sowieso sterk toegenomen. Je hebt ze met vruchten, zaden, wormen of een mengsel hiervan.

Al dan niet samen met een kind een snoer van ongebrande pinda's rijgen is natuurlijk altijd leuk om te doen. Net als het observeren van het vakkundig openhakken van de pinda's door Koolmezen, Pimpelmezen, Kauwen en Eksters. Maar al dat gehak kost energie. Door gepelde pinda's in een silo aan te bieden of ze op de grond of voedertafel te strooien, bespaar je de vogels heel veel werk. Tja, een beetje een dilemma. Netjes zijn sowieso niet zo'n goed idee: vogels kunnen erin blijven haken en bovendien is

nylonafval beter te vermijden.

Smeer eens wat vogelpindakaas op een tak. Een flinke klodder liefst. Dat maakt de voedzame smurrie voor veel meer vogels bereikbaar. Roodborsten, Winterkoninkjes, duiven en ook Kauwtjes hebben het binnen de kortste keren in de gaten. Een amusant gezicht, zeker omdat de pindakaas de snavel smerig maakt en de vogels dus flink langs de takken moeten poetsen om de zaak weer schoon te krijgen. Door de pindakaas te mengen met fijne zaden wordt deze nog voedzamer en aantrekkelijker. Zangvogels zullen in eerste instantie de zaden eruit pikken en krijgen en passant zo lekker wat vettigheid mee naar binnen. Smeer zeker bij strenge vorst liever een paar keer per dag een beetje dan in één keer een hele boom. Zo voorkom je bevriezing.

Lijsterachtigen maar ook alleseters als Kraai, Kauw en Ekster zijn dol op rozijnen. Door het hoge suikergehalte zijn rozijnen snelle energieleveranciers. Rozijnen bestemd voor consumptie moeten aan hoge eisen voldoen, hoog genoeg voor vogels. Strooi de rozijnen op de grond. Pas wel op dat je er zelf niet over uitglijdt.

Wanneer de kerst nadert, worden in de supermarkt plots weer rariteiten zoals aardbeien, asperges en bramen aangeboden. Lekker natuurlijk, maar onzinnig. Kokosnoten zijn nu ook makkelijker te krijgen en eigenlijk is dat fijn voor de vogels. Heb je kokos nodig voor een gerecht, geef de rest van de noot dan aan de vogels. Doormidden hakken, twee gaatjes boren (twee keer) en aan een touwtje ophangen. Succes verzekerd. Je kunt natuurlijk ook een vetbol in een -al dan niet lege- kokosnoot maken. Maak eerst gaatjes in de kokosnoot en bevestig daaraan ophangtouwjes. Smelt dan ongezouten, vast frituurvet in een pan. Meng dit met universeel strooivoer (niet te grote korrels) en giet het nog warme mengsel in de noot. En dan smullen maar !

Met dank aan de vogelbescherming

Groenling op feeder. Foto Harry Dijkerman

Excursies 2020

25 januari Reevediep / Vreugerijkerwaard bij Zwolle. Organisatie JanJaap Fleurke

29 februari Afsluitdijk. Organisatie Harry Dijkerman en Elma Vonk

28 maart Omgeving Amsterdam. Organisatie Zweitse Scheringa.

25 april Drentse Aa. Organisatie Johannes Bouwhuizen en Jaap Bont.

30 mei Lendevallei Wolvega. Organisatie Rennie Veldhuizen

20 Juni Bargerveen. Organisatie Tineke Hirschler

4 juli Markerwadden. Organisatie Harry Dijkerman en Elma Vonk (onder voorbehoud!!)

22 augustus Lauwersmeer

26 september Ringbaan Hackfort. Organisatie Gerard Boogaert

31 oktober Diepholz

28 november Pannerden - Lobberdensche Waard

19 december IJssel van Deventer tot voorbij Zutphen Veluwe zijde

Alle data onder voorbehoud!! Verdere info over de excursies, zoals vertrektijden vind je op de website.

Jaar van de Wilde Eend

De matige afname van onze meest talrijke en wijdverspreide watervogel, de Wilde Eend, houdt de gemoe-deren bezig. Sinds 1990 is ongeveer 30% van de Nederlands broedpopulatie verdwenen.

Veel mensen trekken zich het lot van de Wilde Eend aan en maken zich zorgen. Waarom zou juist de Wilde Eend, die zich bij uitstek kan aanpassen aan menselijke veranderingen in het landschap, een neerwaartse trend laten zien? Inmiddels zijn er aanwijzingen dat de overleving van kuikens te laag is om de populatie in stand te houden. Om erachter te komen of het daar werkelijk mis gaat en of dat het enige probleem is, zijn meer waarnemingen nodig. Hiermee kan dan een populatiemodel gemaakt worden om de 'gezondheid' van de populatie te berekenen. Tijdens het 'Jaar van' willen we proberen het mysterie van de Wilde Eend te ontrafelen.

Bron: Sovon

Informatie vogelwerkgroep "De IJsselstreek"

Vogelwerkgroep "De IJsselstreek" is een actieve vrijwilligersorganisatie, die zich sinds 1967 bezig houdt met de bescherming van vogels in het IJsselgebied tussen Wijhe en Zutphen.

De activiteiten van de werkgroep bestaan onder meer uit cursussen, nestkast onderhoud, inventarisaties en tellingen van soorten en speciale gebiedsinventarisaties.

Maandelijks vindt een ledenbijeenkomst plaats in de Ulebelt, Maatmansweg 3 7425 NC Deventer. (niet in de maanden juli en augustus!). Aanvang ledenbijeenkomst is 20:00 uur.

Ook zijn er maandelijks excursies. Zie achterzijde van dit blad excursies en activiteiten.

Lid worden: Mail het secretariaat vwgijsselstreek@gmail.com en geef je naam, adres en telefoonnummer(s) door. De kosten voor het lidmaatschap bedragen €14 per jaar te voldoen na verzoek van de penningmeester.

ABN-AMRO bank: rekeningnummer IBAN NL28ABNA0470387297 t.n.v. vogelwerkgroep "De IJsselstreek"

Contactpersonen:

Informatie ooeivaars: Henk Hietbrink, 0575-491992

WOP onderzoek en publicaties: Marlies Ellenbroek: hengforden@planet.nl

Kolonievogels Piet Schermerhorn, pschermerhorn@concepts.nl

Steenuilwerkgroep: Anne Buytenhek: anne2205@gmail.com

Kwartelkoning: Wil Gerritse, wilgerritse022@gmail.com, 06 47912291

Roofvogelwerkgroep Deventer: Gretha Vos: grethavos@kpnmail.nl

Waarnemingen: Jeroen Kuipers, jkuipers01@gmail.com

Junior Vogelclub: Mark Hoksberg, 06-24129174

Watervogeltelling: Ellen Somhorst, e.somhorst@hotmail.com

Invulling programma ledenavond: Harry Dijkerman, harry-dijkerman@zonnet.nl

Gewonde vogels: St Vogelasiel Noah, Halle, 0314-390027

E. vd Werf, Kampen, 06-22604478

Internetsite: www.vwg-deijsselstreek.nl

Contactadres: vwgijsselstreek@gmail.com

 Facebook: Vogelwerkgroep de IJsselstreek Deventer <https://www.facebook.com/groups/vwgdeijsselstreek/>

Aanleveren kopij

Inleveren kopij voor volgende editie (Nr. 95) van de IJsvogel, uiterlijk 10 februari 2020 bij Ellen Somhorst (e.somhorst@hotmail.com)

Alléén tekst mag met opmaak in Word aangeleverd worden! Zonder foto's en tabellen dus! Teksten mogen niet langer zijn dan 850 woorden. Foto's en tabellen moeten apart aangeleverd worden in jpeg-formaat, niet groter dan 1 Mb

Coverfoto's met een minimale paginabreedte van 2000 pixels en minimaal 2 Mb groot aanleveren bij de redactie!

Bij foto's graag in de titel van het bestand de naam van het artikel waar de foto bij hoort vermelden (b.v. IMG445-IJsvogel). Dan is het voor de redactie makkelijker om de juiste foto's bij het juiste artikel te krijgen.

Zowel tekst als foto's voorzien van bron/naamsvermelding. Artikelen en foto's zonder bron- of naamsvermelding of die op een andere manier niet voldoen aan bovenstaande eisen zullen niet geplaatst worden!

Ransuil. Foto Ab Winkelman

Excursies en activiteiten

18 januari	Watervogeltelling
25 januari	Excursie Reevediep - Vreugerijkerward bij Zwolle
5 februari	Algemene ledenvergadering - Boerenkoolmovie
15 februari	Watervogeltelling
29 februari	Excursie Afsluitdijk
4 maart	Ledenavond. Lezing Kraanvogel en symboliek verzorgt door Cor Huijgens
14 maart	Watervogeltelling
28 maart	Excursie rondom Amsterdam
1 april	Ledenavond lezing weidevogels verzorgt door Benny Middendorp
18 april	Watervogeltelling

Watervogeltelling is altijd met de fiets vanaf de spoorbrug aan de kant van Deventer naar het pontje bij Gorssel. Vertrektijden zie website agenda.

Aanmelden excursies via de website: <https://vwg-deijsselstreek.nl/>

Hier vind je ook alle info en vertrektijden over de excursies.

Inschrijven excursies kan vanaf de 1ste van de maand tot 2 dagen voor de excursie!

Bij vervoer per auto wordt de brandstof met de bestuurder verrekend op basis van 0,20 cent per kilometer!
Vertrek excursies bij de voormalige Tropische Landbouwschool, hoek Centuurbaan – Brinkgreverweg.

Ben je verhinderd meld je dan af via e-mail of telefoon bij een van de excursieleiders! Op de dag van de excursie zelf uitsluitend telefonisch afmelden! Info hierover zie bij de desbetreffende excursieinfo op de website.